

กฎหมาย...หลักประกันการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรี

กฎหมายสำคัญนับตั้งแต่ต้นสัญญาด้านแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๑๐๐ ที่ประเทศไทยร่วมลงนาม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตลอดจนพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ และ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นหลักประกันให้มีความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ โดย

๒๐ อนุสัญญาด้านแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๑๐๐ กำหนดให้การจ้างงานที่มีลักษณะ คุณภาพอย่างเดียวกันและปริมาณเท่ากัน นายจ้างต้องกำหนดค่าจ้าง ค่าล่วงเวลาแก่ลูกจ้างหญิงและชายเท่าเทียมกัน

๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดบุคคลเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และมาตรา ๘๔ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ (๗) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์และระบบไตรภาคีที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม คุ้มครองผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันให้ได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์สวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไข ฉบับที่ ๒ และ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมาตราสำคัญ ได้แก่ มาตรา ๑๕ กำหนดให้แรงงานหญิงและชายได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน มาตรา ๑๖ ห้ามนายจ้างล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศต่อลูกจ้างทั้งหมด ซึ่งรวมถึงลูกจ้างชายด้วย มาตรา ๓๘ ถึง ๔๓ เป็นเรื่องประเภทงานที่มีให้ลูกจ้างหญิงปฏิบัติ ประเภทของงานและเวลามีให้ลูกจ้างหญิงมีครรภ์ปฏิบัติ

การเปลี่ยนแปลงการทำงานของลูกจ้างหญิงขณะตั้งครรภ์เพื่อสุขภาพ และการลาคลอดบุตรไม่เกิน ๙๐ วัน รวมทั้งห้ามเลิกจ้างลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์

นโยบายและมาตรการส่งเสริมสตรีมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ

แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) มีเป้าประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมเพื่อให้สังคมมีเจตคติความเสมอภาคหญิงชาย สตรีมีโอกาสตัดสินใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองและบริหาร มีสุขภาพและสิทธิการเจริญพันธุ์ มีความมั่นคงในชีวิตและร่างกาย และมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ โดยการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจนั้น มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

- ๒๓ เสริมสร้างศักยภาพสตรีด้านประกอบอาชีพ โดยการศึกษาฝึกอบรม และการสนับสนุนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๒๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรีผ่านกลไกการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการบริหารในองค์กรทุกระดับ จัดสนับเชื่อให้เข้าถึงผู้หญิง และจัดเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น รวมทั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก
- ๒๕ การทบทวน ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการครอบคลุมผู้หญิงแรงงานนอกระบบ
- ๒๖ การศึกษา วิจัยการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของผู้หญิง

สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๒๕๕ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๓๐๖ ๘๗๖๓-๖๗, โทรสาร : ๐ ๒๓๐๖ ๘๗๕๓

สตรีกับเศรษฐกิจ

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

Website : [http:// www.women-family.go.th](http://www.women-family.go.th)

Website : [http:// www.gender.go.th](http://www.gender.go.th)

สตรีกับเศรษฐกิจ

ในหลายประเทศทั่วโลก ผู้หญิงมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจมากขึ้นเรื่อยๆ นอกเหนือจากงานด้านการผลิต ในภาคเกษตรกรรมที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมสร้างรายได้มาอย่างยาวนาน ปัจจุบันผู้หญิงมีการทำงานทั้งในระบบการจ้างงาน นอกกระบบการจ้างงาน และเป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ในกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยรายได้ของผู้หญิงที่อยู่ในระบบการทำงานทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเป็นตัวเลขที่มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ ยกเว้นผู้หญิงที่ทำงานดูแลครอบครัว และทำงานบ้านมักจะไม่ถูกคิดรวมมูลค่างานไว้ในรายได้ของประเทศ

๖ ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action) ของสหประชาชาติที่ประเทศสมาชิก รวมทั้งประเทศไทยร่วมลงนามรับรองในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ นับว่าเป็นกรอบแนวทางดำเนินงานสร้างความเสมอภาคหญิงและชาย ใน ๑๒ ประเด็นห่วงใย โดยสตรีกับเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้หญิงได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมในกำลังแรงงาน ตลอดจนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นภาคีหุ้นส่วนกับผู้ชาย และลดอุปสรรค ผลกระทบต่อผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทำงานในเชิงเศรษฐกิจ

สถานการณ์ในประเทศไทย

๖ การมีงานทำหรือมีส่วนร่วมในแรงงาน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจพบว่าประชากรไทยอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปในวัยแรงงาน มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๒.๔๐ ล้านคน มีงานทำ ๓๗.๓ ล้านคน แยกเป็นการทำงานในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมีผู้หญิง ๖.๕ ล้านคน และผู้ชาย ๘.๖ ล้านคน ส่วนการทำงานนอกภาคเกษตรกรรม หรือระบบการจ้างงาน การผลิตบริการ มีผู้หญิง ๑๐.๕ ล้านคน และมีผู้ชาย ๑๑.๗ ล้านคน กล่าวได้ว่าผู้หญิงไทยมีส่วนร่วมในการทำงานและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและประเทศชาติเฉลี่ยร้อยละ ๔๕ ขณะที่ร้อยละ ๕๕ เป็นการทำงานและสร้างรายได้ของผู้ชาย และหากนำตัวเลขที่ไม่นับรวมในภาวะการทำงาน ได้แก่การทำงานบ้าน ดูแลครอบครัว ซึ่งมีจำนวนร้อยละ ๖ และมีมูลค่าในทางเศรษฐกิจแต่ไม่คำนวณเป็นค่าจ้างหรือรายได้โดยส่วนใหญ่ มักเป็นการทำงานของผู้หญิงมารวมด้วย คาดว่าตัวเลขของการทำงานและสร้างรายได้ให้กับประเทศของผู้หญิงจะอยู่ในอัตราครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ ๕๐ ของประชากรวัยแรงงาน ที่มีอัตราขีดขอบเท่าเทียมผู้ชาย “ผู้หญิงจึงเป็นอีกครั้งที่มีค่า” ในการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ แต่ในความเป็นจริงของครั้งที่มีค่านั้น

๖ ผู้หญิงที่ทำงานนอกภาคเกษตรยังได้รับค่าจ้างน้อยกว่าผู้ชาย ในตำแหน่งงานเดียวกันในอัตราส่วนค่าจ้างหญิงต่อชาย ๐.๙๒ : ๑

๖ ผู้หญิงที่ทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งในระดับทักษะสูงที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ และระดับทักษะต่ำที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับช่างเครื่อง และช่างปรับอุปกรณ์ มีจำนวนน้อยมากเพียงร้อยละ ๓๖ และ ๖ ตามลำดับ

๖ ผู้หญิงมีโอกาสก้าวเข้าสู่ตำแหน่งงานระดับสูงน้อยมาก

ทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน โดย

๖ ผู้หญิงในตำแหน่งบริหารภาคธุรกิจเอกชนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีเพียงร้อยละ ๒๒

๖ ผู้หญิงอยู่ในกรรมการบริหารสหภาพแรงงาน มีเพียงร้อยละ ๓๒

๖ การทำงานในระบบการจ้างงานที่มีหลักประกันรายได้และสวัสดิการคุ้มครอง ผู้หญิงยังขาดโอกาสและเข้าไม่ถึงระบบ โดยแรงงานหญิงในระบบประกันสังคมมีเพียงร้อยละ ๔๙

๖ สำหรับแรงงานนอกระบบที่ไม่มีหลักประกัน และได้รับการคุ้มครองสวัสดิการใดๆ ทั้งหญิงและชายจะทำงานหรือเป็นแรงงานในภาคส่วนนี้มากกว่าแรงงานในระบบ (ร้อยละ ๖๑.๕) โดยประเภทของแรงงานนอกระบบ ได้แก่ การรับงานไปทำที่บ้านจะมีผู้หญิงทำงานมากที่สุดถึงร้อยละ ๗๖.๖ ดังนั้นผู้หญิงจึงเข้าไม่ถึงสวัสดิการ การคุ้มครองหรือผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ

